



- David Jowl Steinberg, *In Search of Southeast Asia: A Modern History*. Singapore: Oxford University Press, 1985.
- Holt S.Hallett. *A Thousand Miles on an Elephant in the Shan States*. Bangkok: White Lotus, 2000.
- James McCarthy. *Surveying and Exploring in Siam: with descriptions of Lao Dependencies and of Battles against the Chinese Haws*. Bangkok: White Lotus, 1994.
- Louis de Came. *Travels on the Mekong: Cambodia Laos and Yunnan*. Bangkok: White Lotus, 1995.
- Martin Stuart-Fox. *The Lao Kingdom of Lan xang: Rice and Decline*. Bangkok: White Lotus, 1998.



การศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

สุภิญญา วงศาโสม¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นการศึกษาถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV ที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลักการและเป้าหมายของอุดมการณ์นั้นๆ เช่น กลุ่มพหุชาตินิยมแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่สอดคล้องไปตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย เวียดนามและลาวมีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับแนวทางของสังคมนิยม พม่ามีอุดมการณ์แบบเผด็จการทหารแต่สามารถกำหนดนโยบายทั้งทุนนิยมและสังคมนิยมขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของรัฐบาลทหารถึงแม้ว่าอุดมการณ์ต่างๆทั้งประชาธิปไตย สังคมนิยม และเผด็จการทหารล้วนมีหลักการและเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป แต่ท้ายที่สุดแล้วอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV มีจุดร่วมเดียวกันในการคำนึงถึงผลประโยชน์ของรัฐและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความอยู่ดีกินดีของประชาชนและนำพาประเทศหลุดพ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนา

1 นักวิชาการอิสระ

The objectives of this research “A comparative study of the political ideology in CLMV for economic development” were (1) to study political ideology in CLMV (2) to compare political ideology among CLMV in order to create a road map of different economic development policy. For example, Cambodia, which has a democratic ideology, proposes the road map of economic development policy which is consistent with the democratic political ideology. Vietnam and Laos which have socialism ideology set the road map of economic development policy which is consistent with socialism ideology. Myanmar has military dictatorship ideology, but Myanmar can set a capitalism and socialism policies depending on the decision by military government. Although ideology as democracy, socialism and military dictatorship has different principle and goals, political ideology in CLMV has the same common thing that is state benefits and national development for the well-being of the people and the release from being underdeveloped country.

หากกล่าวถึงดินแดนที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ทั้งในด้านพัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยที่ดินแดนดังกล่าวล้วนเป็นกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญและน่าสนใจต่อการศึกษาในแถบดินแดนที่ถูกเรียกว่า “อุษาคเนย์” กลุ่มประเทศที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดในฐานะที่เป็นพื้นที่ Main Land ของดินแดนอุษาคเนย์ คือ กลุ่มประเทศ CLMV อันประกอบไปด้วยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม² ที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังเป็นกลุ่มประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันอันเกิดจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สิ่งที่ทำให้เราสามารถเข้าใจวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ คือการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ทราบว่าแต่ละอุดมการณ์มีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง อีกทั้งทิศทางในอนาคตของกลุ่มประเทศ CLMV เป็นสิ่งที่เราต้องจับตามองเป็นอย่างมากเมื่อประเทศๆต่างล้วนมีศักยภาพในด้านทรัพยากรที่สามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้มากขึ้นตั้งแต่เปิดประเทศจนถึงปัจจุบัน

บทความนี้มีประเด็นการนำเสนอเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ประเด็น กล่าวคือ (1) อุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการนำเสนอพัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV (2) บทวิเคราะห์อุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะทางอุดมการณ์ของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน และนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่แตกต่างออกไป (3)

2 ธนาสฤทธิ สตะเวทิน, “CLMV ในอาเซียน”, วารสารกระแสนอกเนย์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 100 เมษายน 2012 ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ หน้า 21-31.



ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV ในอนาคต

อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง “ความคิด ความเชื่อ ที่มีแบบแผนเกี่ยวกับหลักการและคุณค่าทางการเมืองที่มีแนวทางแน่นอน มีเหตุผล มีจุดหมายปลายทาง เป็นเป้าหมายที่จะนำไปสู่การกำหนดกฎเกณฑ์ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง มีผลให้เกิดความศรัทธา เชื่อฟังและปฏิบัติตาม อันมีอิทธิพลในการผลักดันให้มนุษย์เห็นพ้องต้องกันในหลักการ มีจุดมุ่งหมายที่จะนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังในสังคม” ดังนั้น อุดมการณ์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งในทางการเมืองและในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดจากการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เนื่องจากอุดมการณ์ ทั้งประชาธิปไตย สังคมนิยม และเผด็จการทหาร จะต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้สอดคล้องไปกับอุดมการณ์ทางการเมือง จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีความแตกต่างกันนั้นได้มีปัจจัยจากการเผชิญกับสภาวะแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศ เมื่อกลุ่มประเทศ CLMV ได้กลายเป็นพื้นที่เป้าหมายที่ทำให้มหาอำนาจต่างเข้ามาช่วงชิงทรัพยากร และขยายอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการแข่งขันทางอุดมการณ์ที่มีทั้งโลกสังคมนิยมและโลกเสรีประชาธิปไตย อันถือเป็นปัจจัยภายนอก ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสภาพเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศต่างๆ ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกอุดมการณ์ที่เหมาะสมสำหรับนำมาเป็นแนวทางและการปฏิบัติตาม ซึ่งความแตกต่างทางอุดมการณ์ ที่ครอบคลุมในเรื่อง ความหมายของตัวอุดมการณ์ หลักการสำคัญของแต่ละอุดมการณ์ ผู้ใช้อำนาจอธิปไตย อำนาจการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย โครงสร้างการบริหารประเทศ รวมทั้งแนวทางในการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทำให้เราสามารถเข้าใจพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ โดยอาศัยขอบเขตของระยะเวลาคือ ภายหลังจากที่ประเทศต่างๆ ได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม เนื่องจาก ผลพวงในการเป็นประเทศอาณานิคมของกลุ่มประเทศ CLMV ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม และโดยเฉพาะอุดมการณ์ทางการเมืองด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น เวียดนามถูกปกครองโดยฝรั่งเศส ความโหดร้ายของจักรวรรดินิยมได้มีส่วนสำคัญให้อุดมการณ์แบบสังคมนิยมสามารถแทรกซึมเข้าไปในสังคมเวียดนาม ส่วนพม่าซึ่งเคยตกอยู่ภายใต้อาณานิคมอย่างอังกฤษก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดในการศึกษาแบบตะวันตก ในขณะที่เดียวกันก็ถูกขูดรีดจากอังกฤษด้วย³ ทำให้เกิดความตื่นตัวจนเกิดการเคลื่อนไหวทางและชุมนุมทางการเมือง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

พัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของกัมพูชา

ภายหลังจากที่กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสใน ค.ศ.1953 รัฐบาลของเจ้าโนโรดมสีหนุได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้สอดคล้องไปตามนโยบายเป็นกลาง ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้กัมพูชาสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความตึงเครียด แต่ผลจากการใช้นโยบาย⁴ กลับทำให้กัมพูชาไม่ทำที่สนับสนุนฝ่ายคอมมิวนิสต์ทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจของกัมพูชาที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและประเทศโลกตะวันตกได้หยุดชะงักลง

การรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลของเจ้าโนโรดมสีหนุ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1970 โดยคณะรัฐประหารของเจ้าสีสวลด์ สิริก มาตัก ต่อมารัฐบาลของนายพลลอน นอลได้ดำเนินนโยบายที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาในด้านต่างๆ มากเกินไป ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจได้ก่อตัวอย่างรุนแรงมากขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นในการพัฒนาด้านกิจการทหารมากกว่าที่จะ

3 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, “พม่าประวัติศาสตร์และการเมือง”, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ: 2544. หน้า 67.

4 จรูญ สุภาพ, สมพงษ์ เกษมสิน, “ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ”, กรุงเทพฯ: 2520, หน้า 10.



ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ขบวนการคอมมิวนิสต์กัมพูชาที่รู้จักกันในชื่อ “เขมรแดง” ได้ใช้สถานการณ์ดังกล่าวในการยึดกรุงพนมเปญ เมื่อ ค.ศ.1975 ภายใต้ผู้นำที่ชื่อว่า ซาลอต ชาร์ หรือ พอลพต ได้นำกัมพูชาเข้าสู่ สังคมนิยม โดยเริ่มต้นจากการใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตัวเอง โดยยึดหลักการว่าประชาชนต้องมีชีวิตอยู่ภายใต้ระบบคอมมูน และทำลายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นทุนนิยมไปจนหมดสิ้น ความล้มเหลวจากอุดมการณ์แบบสังคมนิยมในยุคที่เขมรแดงเรืองอำนาจได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่องานกัมพูชาจนถึงปัจจุบัน⁵ นั่นคือ การสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ จากการสังหารประชาชนกัมพูชาเป็นจำนวนมากกว่า 3 ล้านคน

เมื่อ ค.ศ.1991 สมเด็จพระสันตะปาปาได้หันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นปัจจัยเสริมความสำเร็จทางการเมือง⁶ โดยอาศัยข้อได้เปรียบในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ อัญมณี และแร่ธาตุ รวมทั้งการทำประมงน้ำจืดที่ถือว่าเป็นแหล่งอาหารและสามารถสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่กัมพูชา และยังได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank)⁷ นอกจากนี้ยังมี UNTACT ที่เข้ามาสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจแก่กัมพูชา ทำให้ช่วงเวลาดังกล่าวกัมพูชาต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก จนเกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองจากสังคมนิยมกลายเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และใช้ระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาด จากนั้นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของสมเด็จพระสันตะปาปาตั้งแต่ ค.ศ.1993⁸

5 เขียน ธีระวิทย์, สุนัย ผาสุ, “กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคมเศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมืองและการต่างประเทศ”, สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2000 หน้า 73-74.

6 วชิรินทร์ ยงศิริ, “วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของฮุน เซน : ในวันเวลาที่ผันเปลี่ยน”, กรุงเทพฯ: ศรีบูรณา คอมพิวเตอร์การพิมพ์ 2548, หน้า 60.

7 กระทรวงการต่างประเทศ, “กรอบความร่วมมือ : องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)”, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557 จาก <http://www.mfa.go.th/main/th/world/WTO.html>.

8 สิดา สอนศรี, “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ (1997-2006)”, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2009 หน้า 598.

เมื่อ ค.ศ.1999 กัมพูชาได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ถึงแม้ว่าการตัดสินใจดังกล่าวของสมเด็จพระสันตะปาปาจะทำให้กัมพูชาต้องเผชิญกับอุปสรรคทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ⁹ จนกระทั่ง ค.ศ. 2004 กัมพูชาได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) และถูกจัดว่าเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC)¹⁰ แรงผลักดันเหล่านี้ทำให้กัมพูชามีเป้าหมายหลักคือ การขจัดความยากจนและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีนโยบาย คือ “ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม” ที่มีเป้าหมายสอดคล้องไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การลดความยากจนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน การส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาภาคเอกชน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งได้ทำให้เศรษฐกิจของกัมพูชามีอัตราการเจริญเติบโต

พัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของลาว

หลังจากที่ลาวได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์จากฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ.1953 และเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ.1955 ในช่วงเริ่มต้นของการได้รับเอกราชนั้นลาวยังคงมีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ เนื่องจากการจัดตั้งเป็นรัฐบาลสมถิงแม้ว่าเจ้าสุวรณพума¹¹ ต้องการให้ลาวกลายเป็นรูปแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อลาวต้องเผชิญกับการคุกคามจากสหรัฐอเมริกาที่กำลังต่อต้านอิทธิพลของลัทธิ

9 Hun Sen, “The Future of Cambodia in ASEAN,” in Cambodia’s Future in ASEAN: Dynamo or Dynamite? Eds. Kao Kin Houn and Jeffrey A.Kapan (Cambodian Institute for Cooperation and Peace, 1998), p. 213.

10 สำนักงานยุทธศาสตร์และการบูรณาการสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, “การทบทวนนโยบายการค้าของกัมพูชา”, (2012) สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557. จาก http://www.dtn.go.th/filesupload/Cambodia_trade_policy.pdf.

11 นายกรัฐมนตรีของลาวหลายสมัย เป็นโอรสของเจ้ามหาอุปราชขุขันธ์และยังเป็นพระเชษฐาของเจ้าสุพานวงอีกด้วย มีบทบาททางการเมืองของลาวในฐานะที่เป็นผู้ก่อตั้งแนวลาวอิสระ ฝ่ายเป็นกลาง และจัดตั้งรัฐบาลสมร่วมนับรัฐบาลของขบวนการปลดปล่อยลาว ฝ่ายซ้าย จัดตั้งรัฐบาลและดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อ ค.ศ.1951 หลังจากที่ถูกปลดปล่อยเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เจ้าสุวรณพุมายังได้ดำรงตำแหน่ง ที่ปรึกษารัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งสิ้นพระชนม์ในค.ศ.1984



คอมมิวนิสต์ โดยลาวมีขบวนการที่ชื่อว่าขบวนการปลดปล่อยลาวที่มีเจ้าสุพานวง¹² และ ไกสอน พมวิหาน เป็นผู้สนับสนุน และสามารถยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1975 จึงสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีการดำเนินตามแนวทางของสังคมนิยม มีพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองและการบริหารประเทศ มีการให้อำนาจหน้าที่แก่ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว โดยมีผู้นำสูงสุดที่ได้รับการแต่งตั้ง คือ เจ้าสุพานวง ที่ดำรงตำแหน่งประธานประเทศและประธานสภาประชาชนสูงสุด แต่ผู้ที่มีอำนาจแท้จริง คือ ไกสอน พมวิหาน เหตุผลที่แท้จริงของการดำรงตำแหน่งประธานประเทศของเจ้าสุวรรณพูนานัน คือ การรักษาภาพลักษณ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่ต้องการแสดงให้เห็นว่า ยังคงสนับสนุนสถาบันกษัตริย์ที่ถือเป็นศูนย์กลางจิตใจของประชาชน อีกทั้งลบล้างข้อครหาที่มีต่อรัฐบาลในการล้มล้างสถาบันกษัตริย์

เมื่อพิจารณาที่บทบาทของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งถือว่าเป็นพรรคเดียวที่มีอำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจการบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยมีโครงสร้างการบริหารพรรคที่ประกอบไปด้วย (1) กรมการเมือง ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในการปกครองและการตัดสินใจเลือกผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ (2) คณะเลขาธิการของคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางพรรค โดยประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมด 9 คน มีอำนาจรองลงมาจากกรมการเมือง มีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางของพรรค (3) สมาชิกคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ประกอบด้วยสมาชิกพรรค ที่ไม่มีการกำหนดตายตัว โดยคัดเลือกจากผู้บริหารของพรรค

บทบาทหลักของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว คือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องไปตามอุดมการณ์ของสังคมนิยม ที่ยึดเอาทฤษฎี

12 ประธานประเทศคนที่ 1 ของลาวหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาวในค.ศ.1975 มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเวียดนาม มีสถานะเป็น “เจ้าสุพานวงค์: ผู้นำแห่งการปฏิวัติ” ในการต่อสู้เรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส

ของมาร์กซ์ เลนิน เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องตามอุดมการณ์ กล่าวคือ ในระยะเริ่มต้นรัฐบาลได้มุ่งเน้นที่จะปลูกฝังอุดมการณ์แบบสังคมนิยมให้กับประชาชน รวมไปถึงการล้มล้างทำลายความคิดเก่าๆ การควบคุมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการแต่งกาย สิ่งเหล่านี้ถือเป็นข้อควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เมื่อรัฐบาลต้องดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจเข้าสู่สังคมนิยม โดยเริ่มต้นจากการนำเอาระบบสหกรณ์ และระบบนารวมมาใช้ โดยการลดอำนาจทางเศรษฐกิจของพ่อค้า การห้ามไม่ให้เกิดการค้าระหว่างแขวง การยึดกิจการต่างๆเป็นของรัฐ แต่สิ่งที่ตามมาคือ รายได้ที่ลดลงทำให้รัฐต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งรายได้ของลาวส่วนใหญ่มาจากการผลิตภาคเกษตรกรรม ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีขนาดเล็ก และไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการผลิตทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมาย

ทั้งนี้ ลาวมีจุดแข็งในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้รัฐบาลมองเห็นศักยภาพของการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลจากการใช้ระบบนารวม ที่ขาดแรงจูงใจในการทำงานทำให้ผลผลิตที่ออกมาคุณภาพต่ำประชาชนมีรายได้ลดลงและไม่มีแรงจูงใจในการทำงานเมื่อทุกคนได้รับการจัดสรรที่เท่าเทียมกัน ข้อดีของระบบนารวมกลับไม่ใช่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่กลับเป็นผลดีต่อรัฐบาลในการควบคุมดูแลวิถีชีวิตของประชาชนอย่างใกล้ชิดและสามารถควบคุมประชาชนได้ง่ายขึ้น การขาดความรู้ในเรื่องระบบนารวมทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของลาวเป็นอย่างมาก สิ่งที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน คือ การหันมาทบทวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายตามแนวทางของสังคมนิยม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของพรรค จนกระทั่งในวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ.1979 เมื่อการปฏิรูปเศรษฐกิจตามแนวทางของสังคมนิยมเกิดความล้มเหลว รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกการจัดตั้งระบบสหกรณ์และการจัดตั้งระบบนารวม เมื่อลาวได้มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจโดยได้รับการช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตในการเข้ามาวางแผน ทำให้เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1978-1980 ถือเป็น



แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกของลาว ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับแรก คือตั้งแต่ ค.ศ.1981-1985 หลังจากที่ได้รับนโยบายที่ได้ทบทวนนโยบายที่ผ่านมาและหันมาดำเนินการในเรื่องเศรษฐกิจใหม่ โดยเริ่มจากการชะลอการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบสหกรณ์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางของสังคมนิยม รัฐบาลจึงได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางของทุนนิยมมากขึ้น โดยเริ่มจากการปรับปรุงความสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยมีการส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศ การพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศสังคมนิยมอย่างสหภาพโซเวียตและเวียดนาม

ภาพรวมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับแรกของลาว พบว่า ลาวยังมีการพัฒนาอยู่ในระดับที่ต่ำ แต่รัฐบาลยังมีความต้องการที่จะเดินหน้านำพัฒนาประเทศ โดยการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ จนกระทั่งใน ค.ศ.1986-1990 ลาวได้เข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 2 และมีการกำหนดนโยบายที่ชื่อว่า “นโยบายจินตนาการใหม่” (New Economic Mechanism: NEM) ที่ถูกนำเสนอโดยนายโกสอน พมวิหาน ที่มีหลักการว่า ลาวจะต้องปรับปรุงระบบระเบียบกฎหมายต่างๆ เพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ มีการเปิดรับทุนนิยมมากขึ้น ถือเป็นการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของลาว ที่จะต้องให้เกิดการพัฒนาจากในประเทศและเปิดรับการพัฒนาจากภายนอกประเทศ ส่วนสำคัญอยู่ที่การผ่อนคลายการควบคุมจากส่วนกลาง และใช้กลไกตลาดที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเปิดรับให้ประเทศต่างๆ เข้ามาวางรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการจัดตั้งสถาบันการเงิน¹³ การอนุญาตให้รัฐวิสาหกิจเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินงานของตน การส่งเสริมให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและผลผลิตที่ได้รับจากการเกษตร ผลของการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้ลาวประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง นโยบายดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม แต่ยังคงให้ความสำคัญกับแนวทางของสังคมนิยมใน

13 สุปราณี คงนิรันดร์สุข, “ลาว Land Link จินตนาการใหม่”, ผู้จัดการ 2012, หน้า 22.

ฐานะที่เป็นอุดมการณ์ทางการเมือง

การประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ ทำให้ลาวมีโอกาสนในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งส่งผลดีต่อลาวในการเดินหน้านำพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การยกระดับความร่วมมือทางการค้า การลงทุน กับต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งลาวได้เล็งเห็นถึงศักยภาพที่มีอยู่คือการมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า ทำให้รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญ คือ การก้าวสู่การเป็นแบตเตอรี่แห่งเอเชีย (Battery of Asia) ซึ่งลาวมีศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้าให้กับประเทศเพื่อนบ้านทำให้มีรายได้จากการขายกระแสไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก¹⁴ เป้าหมายดังกล่าว ถือเป็นแนวทางในการผลักดันให้ลาวสามารถพ้นจากความยากจนได้ใน ค.ศ. 2020 ทำให้ลาวต้องเตรียมพร้อมในการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการให้ได้มากที่สุด สิ่งตามมาคือ การสร้างเขื่อนในลาวที่มากขึ้น โดยมีเขื่อนที่สำคัญ เช่น เขื่อนน้ำเทิน 2 เขื่อนไซยะบุรี และเขื่อนอื่นๆอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งลาวได้รับเงินทุนสนับสนุนในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานจาก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) IMF ธนาคารโลก รวมทั้งจากประเทศต่างๆเช่น ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และเวียดนาม¹⁵

นอกจากรายได้หลักจากการผลิตกระแสไฟฟ้าแล้ว ลาวยังอุดมไปด้วยแร่ธาตุ ได้แก่ ทองคำ ทองแดง เหล็ก ดีบุก และสังกะสี ลาวสามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากจากทรัพยากรเหล่านี้ ผ่านการให้สัมปทานต่อบริษัทต่างชาติ ซึ่งได้รับการสนับสนุนและเจรจากรัฐบาลต่อรัฐบาล¹⁶ ซึ่งหลายฝ่ายกำลังกังวลต่อปริมาณของ

14 กระทรวงการต่างประเทศ, “ข้อมูลด้านพลังงานของประเทศไทยลาว”, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557 จาก www.mfa.go.th/business/.../news-document-2145.doc.

15 Carlyle A.Thayer, “Laos in 2002: Regime Maintaining Through Political Stability”, Asian Survey, 431: pp. 120-126.

16 ชีรภัทร เจริญสุข, “เหมืองแร่ในลาว: ทางสองแพร่งระหว่างความมั่งคั่งกับสิ่งแวดล้อม”, ประชาไท, สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://prachatai.com/journal/2012/10/42953>.

ทรัพยากรที่ลดลง เนื่องจากรัฐบาลให้สัมปทานแก่ต่างชาติมากเกินไป แต่ประชาชนกลับไม่ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากรายได้ที่ได้รับไม่ได้นำมาพัฒนาประเทศอย่างจริงจังและจัดสรรให้แก่ประชาชน ทำให้ปัญหาความโปร่งใสของรัฐบาลแล้วยังคงเป็นปัญหา และกำลังจับตามองการพัฒนาของลาวที่กำลังเติบโตมากขึ้นท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่ถูกทำลายไปจากการสร้างเขื่อนและการแสวงหาทรัพยากรอันมีค่า

พัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของพม่า

พม่าถือเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่มาตั้งแต่อดีต แต่ต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ หลังจากที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมื่อ 4 มกราคม ค.ศ.1948 พม่าก็ต้องประสบปัญหาจากการที่อังกฤษเข้ามาเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการสิ้นสุดของสถาบันกษัตริย์ที่มีมาอย่างยาวนาน พม่าต้องประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ เนื่องจากพม่าถูกขูดรีดเอาทรัพยากรและผลประโยชน์โดยอินเดียและอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากความไม่สงบภายในประเทศ คือ ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและชนกลุ่มน้อย ทำให้รัฐบาลอุบยพยายามแก้ไขสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศโดยการนำกองทัพเข้ามาช่วยแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้กองทัพมีอิทธิพลทางการเมืองต่อพม่า จนกระทั่งนายพลเนวินได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลอุบย และพยายามจัดการปกครองของพม่าให้เป็นไปตามแนวทางของสังคมนิยม โดยใช้ชื่อว่า “สังคมนิยมตามวิถีทางของชาวพม่า (Burmese Way to Socialism)” อันเป็นการผสมผสานระหว่างแนวทางของมาร์กซิสม์และพุทธศาสนาที่ฝากรากลึกลงในสังคมพม่า และกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการสร้างเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม วางแผนเศรษฐกิจที่มุ่งสร้างสังคมใหม่และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น¹⁷

17 พันธุ์สุรีย์ ลดาวัลย์, “การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองพม่า : โครงการวิจัยชุด การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”, สีดา สอนศรี (บรรณาธิการ) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ 1999 หน้า 15-36.

แต่ผลของการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลนายพลเนวิน จากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและปัญหาการคอร์รัปชัน ได้สร้างความไม่พอใจให้กับนักศึกษาทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงทำให้รัฐบาลได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง จนเกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรัฐบาลของนายพลเนวินอยู่บ่อยครั้ง การพัฒนาเศรษฐกิจพบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมมาเป็นอันดับแรก ทั้งที่สังคมพม่าเป็นสังคมเกษตรกรรม ก่อให้เกิดการขาดแคลนข้าวและสินค้าเกษตรกรรมอื่นๆ จนทำให้ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

รัฐบาลนายพลเนวินได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ค.ศ.1971 มาใช้เพื่อกำหนดนโยบายเศรษฐกิจระยะสั้นระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงพม่าให้เป็นอุตสาหกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป และหันมาพัฒนาด้านเกษตรกรรม การประมง การทำป่าไม้ และการทำเหมืองแร่ อีกทั้งพม่ายังพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศมากเกินไป ส่งผลให้รัฐบาลขาดความน่าเชื่อถือต่อการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว ใน ค.ศ.1987 รัฐบาลนายพลเนวินได้ขอรับรองให้องค์การสหประชาชาติจัดอันดับพม่าเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) เพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือจากประเทศต่างๆมากขึ้น เมื่อรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ทำให้นายพลเนวินลาออกจากตำแหน่งผู้นำประเทศในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1988 นายพลชอหม่องได้ยุบองค์การทางการเมืองทั้งหมดและจัดตั้ง “สภาฟื้นฟูกฎและระเบียบแห่งรัฐ” (State Law and Order Restoration Council: SLORC) ต่อมารัฐบาล SLORC ได้จัดให้มีการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1990 ผลการเลือกตั้ง คือพรรคฝ่ายค้านที่เป็นของประชาชนหรือที่เรียกกันว่า พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) ของนางอองซาน ซูจี ได้รับชัยชนะ แต่รัฐบาลทหารกลับปฏิเสธที่จะมอบอำนาจให้กับพรรคของนางอองซาน ซูจี ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอใจการกระทำของรัฐบาลจึงเกิดการประท้วงขึ้นในกลุ่มนักศึกษาและประชาชน แต่รัฐบาลได้พยายามปราบปรามบุคคลเหล่านี้ด้วยวิธีที่รุนแรง สถานการณ์ของการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล SLORC ได้ทวีความรุนแรงขึ้น การกักบริเวณนางอองซาน ซู



จี และสมาชิกพรรค NLD ทำให้พม่าถูกกดดันจากประชาคมโลก และถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติทั้งการเมืองและเศรษฐกิจ¹⁸ เมื่อนายพลชอหม่องได้ลาออกจากตำแหน่งเนื่องจากมีปัญหาด้านสุขภาพ พลเอกอาวุโสตันฉ่วยได้เข้าดำรงตำแหน่งและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารประเทศ ซึ่งการเข้ามามีอำนาจของพลเอกอาวุโสตันฉ่วยถือเป็นการยืดเวลาให้แก่รัฐบาลทหาร เพื่อให้สามารถมีบทบาททางการเมืองให้นานมากขึ้น ทำให้ประชาคมโลกใช้มาตรการคว่ำบาตรแก่พม่าทั้งในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ที่นำหลักการเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนในการโต้เถียงออกจากประชาคมโลก แต่กลุ่มประเทศที่ไม่มีท่าทีต่อการคว่ำบาตรพม่า คือ อาเซียน เนื่องจากมีความเห็นต่อพม่าว่า หากอาเซียนไม่โดดเดี่ยวพม่าดังเช่นประเทศอื่นๆ อาจทำให้พม่ามีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจได้ อาเซียนจึงนำนโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) มาใช้แทนการโดดเดี่ยวพม่า และถือหลักการไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในของพม่า อันเป็นหลักการร่วมกันของพม่าและอาเซียน

นโยบายดังกล่าว ถือเป็นโอกาสที่ทำให้พม่าและอาเซียนมีการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกัน จนในที่สุดพม่าได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ.1997 ทำให้พม่าเข้าสู่การพัฒนาเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น จากการใช้นโยบายเปิดประเทศ แต่โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพม่ายังคงพึ่งพาพึ่งพิงสินค้าทางการเกษตรและภาคพลังงาน ภาคอุตสาหกรรม การค้าการลงทุน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจของพม่ายังมีข้อจำกัดและไม่อาจพัฒนาให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจได้ เนื่องจากพม่ายังถูกจัดลำดับให้เป็นประเทศด้อยพัฒนามากที่สุด (Least Developed Country: LDC) จากองค์การสหประชาชาติ แต่สิ่งที่สร้าง

18 Josef Silberstein, "Burma and the World" in Robert H. Taylor (editor), *Burma: political Economy under Military Rule*, (London: Hurst and company), p.138. (อ้างใน สิดา สอนศรี, "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจ (ค.ศ.1997-2006)", คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2009 หน้า 881-906.

แรงจูงใจให้กับนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพม่า คือ ทรัพยากรของพม่า โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ที่พม่าสามารถสร้างรายได้หลักได้แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้นรัฐบาลพม่าจึงเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาสำรวจและผลิตน้ำมันรวมทั้งก๊าซธรรมชาติ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับพม่าได้อีกเช่นกัน ส่วนการค้าการลงทุนของพม่า พบว่า รัฐบาลมีการส่งเสริมให้ภาคเอกชนภายในประเทศสามารถทำการค้ากับต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น¹⁹ รัฐบาลพม่ามีท่าทีในการผ่อนปรนมากขึ้น เพื่อลดแรงกดดันจากนานาชาติ²⁰ จนกระทั่งในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 2010 ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของพม่าและเป็นสัญญาณอันดีในการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนั่นคือ การปล่อยตัวนางอองซาน ซูจี สัญลักษณ์แห่งการต่อสู้ของพม่า²¹ เพื่อที่ประชาชนพม่าจะได้ใช้ชีวิตในระบบที่เอื้อต่อความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและเสรีภาพทางการเมือง รัฐบาลพลเรือนพม่าได้ประกาศใช้แผนพัฒนาฉบับที่ห้า (ค.ศ. 2011/12 - 2015/16) โดยวางเป้าหมายให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 10.5 ต่อปี พัฒนาเศรษฐกิจในระดับรัฐ ยุกระดับมาตรฐานสาธารณูปโภคของรัฐ ปรับปรุงข้อบังคับด้านการเช่าที่ดิน ปรับเปลี่ยนระบบการเงิน การธนาคาร รวมถึงการแก้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศให้มีความทันสมัยเอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติ และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รัฐบาลพม่าจึงได้ประกาศกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2011²²

19 โกสมุภ สยจันทร์, "พม่าในความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ", เชียงใหม่: 2006 หน้า 71.

20 โปสตุตเต, "พม่าดาวเด่นของอาเซียน", สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2557 จาก <http://www.post-today.com>.

21 กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ, "ท่าทีของรัฐบาลสหรัฐฯ ต่อการเลือกตั้งในพม่าและ การปล่อยตัวนางอองซาน ซูจี", สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม ค.ศ. 2014 http://aspa.mfa.go.th/aspa/en/today_focus/detail.php?ID=490.

22 "กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย", สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://daweidevelopment.com/index.php/th/why-invest-in-dawei/dsew-law>.



นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งยังจะมีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกขนาดมาตรฐานเพื่อรองรับการส่งออกและการค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและบริการ โดยอาศัยจุดแข็งของพม่าในการเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศที่สวยงามประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีแต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ นโยบายของรัฐที่อนุญาตให้มีการท่องเที่ยวในบางพื้นที่เนื่องจากเหตุผลด้านความมั่นคง ที่อาจเกิดปัญหาการก่อเหตุจลาจลและสร้างความกังวลต่อนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มว่าหากรัฐบาลมีการเตรียมความพร้อม มีนโยบายที่ยืดหยุ่น และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมาก่อนการเมือง อาจทำให้การท่องเที่ยวของพม่าสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งพม่าถือเป็นประเทศที่กำลังถูกจับตามองในเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่จะต้องมีการปรับตัวมากยิ่งขึ้น

พัฒนาการทางการเมืองและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเวียดนาม

เวียดนามถือเป็นประเทศที่ถูกยึดครองโดยจักรวรรดินิยมมาเป็นเวลานาน โดยเริ่มแรกนั้นเวียดนามเคยอยู่ภายใต้การปกครองของจีนมาเป็นเวลานานนับพันปี ทำให้เวียดนามได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะระบบศักดินาที่เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมเวียดนาม เมื่อเวียดนามได้กลายเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งมีความสนใจเวียดนามโดยมีจุดประสงค์หลายประการ ได้แก่ การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ และการใช้เวียดนามเป็นทางผ่านเข้าสู่จีนตอนใต้ ซึ่งเวียดนามในขณะนั้นประสบปัญหาความอ่อนแอจากภายในประเทศ ทำให้ฝรั่งเศสสามารถถือเป็นจุดอ่อนและยึดเวียดนามเป็นอาณานิคมได้ในที่สุด เมื่อฝรั่งเศสเข้ามาขูดรีดเอาผลประโยชน์และไม่ได้พัฒนาเวียดนามเท่าที่ควรทำให้เกิดความตกต่ำทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นในกรุงฮานอยในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1929²³ เพื่อต้องการกำจัด

23 คักเวียน, “เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร”, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, หน้า 211.



อิทธิพลของจักรวรรดินิยม

การต่อสู้โดยมี โฮจิมินห์ หรือ เหงียนอิก็อก เป็นผู้นำในการปฏิวัติมีการใช้นโยบายในการรวมพลังในการต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราชจึงได้มีการก่อกำเนิดเวียดนามห์ หรือ แนวร่วมสหพันธ์เวียดนามเพื่อเอกราช (Mat tran Viet Nam doc lap dong minh) ขึ้นเพื่อทำการขับไล่ญี่ปุ่นและฝรั่งเศสเพื่อนำเวียดนามไปสู่เอกราชโดยสมบูรณ์ หลังจากญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 โฮจิมินห์จึงถือโอกาสในการประกาศเอกราชให้แก่คนเวียดนามในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945²⁴ และจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามขึ้นอย่างเป็นทางการ แต่เวียดนามก็ต้องเผชิญกับอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาที่มีการจัดตั้งรัฐบาลโงดิงเดียมที่เวียดนามใต้ ทำให้เวียดนามถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ เวียดนามเหนือมีการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตและเวียดนามใต้มีการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา การต่อสู้ได้จบลงโดยชัยชนะของเวียดนามเหนือภายใต้การนำของโฮจิมินห์ แต่ความสูญเสียจากภาวะสงครามได้ก่อให้เกิดความเสียหายกับสหรัฐอเมริกามากเช่นกัน ทำให้กองทัพของเวียดนามเหนือและเวียดกงได้โค่นล้มรัฐบาลของเวียดนามใต้ คือโงดิงเดียมได้สำเร็จและสามารถรวมเวียดนามเป็นประเทศเดียวกันเมื่อ 30 เมษายน ค.ศ.1975²⁵

การรวมประเทศของเวียดนาม ถือเป็นการประกาศเอกราชที่แท้จริงของชาวเวียดนาม การสถาปนาเป็น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam) สิ่งที่รัฐบาลต้องทำเป็นอันดับแรก คือ การรวมระบบเศรษฐกิจและการเมืองของทั้งเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ที่มีความแตกต่างกันในทางอุดมการณ์และในทางเศรษฐกิจให้กลายเป็นสังคมนิยม ซึ่งการ

24 ธนาสมุญห์ สตะเวทิน, “ CLMV ในอาเซียน”, วารสารกระแสะอาเซียน ปีที่ 9 ฉบับที่ 100 เมษายน 2009 ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ หน้า 22.

25 ศรีประภา เพชรมีศรี, “การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม”, บทความใน สีดา สอนศรี, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมืองการปกครองหลังสิ้นสุดสงครามเย็น , คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2003) หน้า 332.



ดำเนินนโยบายในช่วง ค.ศ.1976-1980 มีความผิดพลาดในการวางโครงสร้างทางเศรษฐกิจ คือ (1) การที่พรรคมุ่งเน้นในเรื่องอุดมการณ์โดยไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้ การละเลยที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคทำให้เกิดการขาดแคลนอาหารจำนวนมาก และ (2) ความเร่งรีบในการรวมระบบเศรษฐกิจสองระบบที่แตกต่างกันโดยไม่คำนึงลักษณะเฉพาะของเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ทำให้รัฐบาลต้องหันมาพิจารณาจากความเป็นจริงและทบทวนความผิดพลาดจากนโยบายดังกล่าว

การปฏิรูปเศรษฐกิจ Doi Moi ถือเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อ ค.ศ.1986 สาระสำคัญของการนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ Doi Moi ประกอบด้วย 3 ประการ คือ การปรับเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์ทางการผลิต การปรับปรุงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และการปรับปรุงความคิดและอุดมการณ์ของคนในสังคม เมื่อเวียดนามอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (ค.ศ.2011-2015) ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้ทำให้เวียดนามได้เข้าสู่เศรษฐกิจแบบตลาดตามแนวทางสังคมนิยม26 การเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน เมื่อ ค.ศ. 1995 ทำให้เวียดนามเร่งปรับปรุงความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา การดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ Doi Moi ได้ทำให้เวียดนามมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นตามลำดับ ทั้งในด้านอุตสาหกรรมและพลังงานที่มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ส่วนภาคบริการเกิดการตื่นตัวมากยิ่งขึ้น มีการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน ได้แก่ การค้าปลีก การขนส่ง ภัตตาคาร การท่องเที่ยว และโรงแรม ในขณะที่การลงทุนจากต่างประเทศที่กำลังเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ค.ศ. 2005 เวียดนามสามารถประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอันดับสอง ของเอเชียรองจากจีน จนกระทั่ง ค.ศ. 2007 เวียดนามมีการเจริญ

26 “The tenth National Party Congress and awareness of the path towards socialism in Vietnam”, 3 July 2006, [http:// www.nhandan.com.vn/english/news/030706/do-mestic_tenth.htm](http://www.nhandan.com.vn/english/news/030706/do-mestic_tenth.htm).

เติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 8.17²⁷ ส่วนเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ค.ศ. 2014 พบว่าเวียดนามต้องการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค ด้วยการปฏิวัติรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจและเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ GDP ใน ค.ศ. 2014 ไว้ที่ร้อยละ 5.8 และคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของเวียดนามมีแนวโน้มที่จะฟื้นตัว²⁸ ซึ่งเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจใน ค.ศ. 2014 คือการผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจมหภาค รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความมั่นคงและมุ่งเน้นการเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจการดำเนินงานตามนโยบายทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมอัตราเงินเฟ้อซึ่งเป็นปัญหาของการพัฒนาเศรษฐกิจเวียดนามเพื่อรักษาเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น²⁹

ตารางแสดง Growth Rate of GDP, 2000-2010 (%) ของกลุ่มประเทศ CLMV

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Cambodia	8.77	8.04	6.69	8.51	10.34	13.25	10.77	10.21	6.69	0.09	5.96
Lao PRR	6.32	4.62	6.87	6.21	7.02	6.77	8.64	5.88	7.80	7.57	7.95
Myanmar	13.70	11.30	12.00	13.80	13.60	13.60	13.10	12.00	10.30	10.60	10.40
Vietnam	6.80	6.90	7.10	7.30	7.80	8.40	8.20	8.50	6.30	5.30	6.80

ที่มา: Fictitious data, for illustration purposes only (ADB. 2011)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า กลุ่มประเทศ CLMV นับแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมานั้น พบว่าก็มีพหุขามี อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดใน ค.ศ.2005 คือ

27 ธัญทิพย์ ศรีพนา, “เวียดนาม : การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ค.ศ.1997-2006 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ”, สิดา สอนศรี (บรรณาธิการ) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 547.

28 ประชาชาติธุรกิจ, “ลงทุนในเวียดนามไม่ยาก หากจริงจังและเข้าถึง”, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1408153947

29 ธนาคารแห่งประเทศไทย, “สรุปภาวะเศรษฐกิจเวียดนามปี 2555 และแนวโน้มปี 2556”, สืบค้นเมื่อ 21 มี.ค. 2014 จาก <http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Asian-Economies/Vietnam> .

ร้อยละ 13.25 และมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำที่สุดใน ค.ศ. 2009 คือร้อยละ 0.09 ส่วนลาว มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดใน ค.ศ. 2006 คือ ร้อยละ 6.77 และต่ำที่สุดใน ค.ศ. 2001 คือร้อยละ 4.62 ส่วนพม่ามีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดใน ค.ศ. 2003 คือร้อยละ 13.80 และต่ำที่สุดใน ค.ศ. 2008 คือร้อยละ 10.30 และสุดท้ายคือ เวียดนามที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดใน ค.ศ. 2007 คือร้อยละ 8.50 และต่ำที่สุดใน ค.ศ. 2009 คือร้อยละ 5.30

บทวิเคราะห์ อุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

พัฒนาการทางการเมืองกับการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV ทำให้สามารถเข้าใจถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่เป็นตัวกำหนดว่า กัมพูชา มีอุดมการณ์ในรูปแบบแบบประชาธิปไตยหลังจากที่ประสบความล้มเหลวจากการใช้อุดมการณ์แบบสังคมนิยม ลาวมีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมจากการช่วยเหลือจากเวียดนาม โดยที่ผู้นำของลาวได้ยึดเอาเวียดนามเป็นต้นแบบ พม่ามีอุดมการณ์แบบเผด็จการทหารหลังจากการเข้ามีบทบาททางการเมืองของทหาร ตั้งแต่รัฐบาลของอูโนในการปราบปรามชนกลุ่มน้อย ทำให้ทหารมีบทบาททางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน และเวียดนามมีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมเมื่อผู้นำ คือ โฮจิมินห์ได้เรียนรู้อุดมการณ์แบบสังคมนิยม อีกทั้งสถานการณ์ในประเทศที่ถูกคุกคามโดยอำนาจจักรวรรดินิยม ทำให้ประชาชนเชื่อว่าอุดมการณ์แบบสังคมนิยมจะสามารถช่วยทำให้เวียดนามมีอิสรภาพ และต่อต้านอำนาจจักรวรรดินิยม จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ของแต่ละประเทศมีความแตกต่างในเรื่องของที่มาและการหล่อหลอมทางอุดมการณ์ รวมทั้งหลักการและความหมายของแต่ละอุดมการณ์ทำให้มีเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่แตกต่างกันออกไป

เมื่อความแตกต่างทางอุดมการณ์ของกลุ่มประเทศ CLMV ได้ทำให้แต่ละประเทศต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การศึกษาถึงพัฒนาที่ผ่านมาได้ทำให้เข้าใจ

ว่าเพราะเหตุใดกัมพูชาจึงเป็นประชาธิปไตย ลาวและเวียดนามเป็นสังคมนิยม และพม่าเป็นเผด็จการทหาร อุดมการณ์ที่หลากหลายเหล่านี้ได้กำหนดให้ประเทศต่างๆ มีนโยบายที่แตกต่างกันออกไปด้วย เมื่อกลุ่มประเทศ CLMV ต้องเผชิญกับความท้าทายกับการเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สิ่งที่ชัดเจนที่สุด คือ อุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นแนวทางในการพัฒนาแต่ละประเทศได้มีการกำหนดนโยบายอย่างไร เพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต้องควบคู่ไปกับการเมือง จะเห็นได้ว่า

กัมพูชา ได้มีนโยบาย รัฐบาลก็มีการปรับเปลี่ยนสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี โดยเตรียมปฏิรูปทั้งโครงสร้างและเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม โดยรัฐบาลกัมพูชาได้มุ่งขยายปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างภาคเกษตร และอุตสาหกรรม รวมทั้งข้อได้เปรียบในการแข่งขันทั้งกับในภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติประเทศ นอกจากนี้ยังมุ่งปรับสภาพแวดล้อมในการลงทุน เพิ่มการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพิ่มการฝึกฝนความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งการสร้างเขตอุตสาหกรรมและเขตส่งออกที่มีโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่มีประสิทธิภาพ และยังให้ความสำคัญกับนโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ควบคู่ไปกับการรับความช่วยเหลือจากนานาชาติ³⁰

ลาว ได้ใช้นโยบายเงินตราการใหม่โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศมากขึ้น และในช่วง ค.ศ. 2011-2015 อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ที่มุ่งจะลดอัตราความยากจน การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาห้าสหัสวรรษ และเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ AEC โดยมีเป้าหมายในการออกจากการเป็นประเทศยากจนให้ได้ภายใน ค.ศ. 2020 พม่าได้ใช้นโยบายเปิดประเทศ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งสหภาพพม่า ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งรูปแบบการลงทุนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลมี 2 รูปแบบคือ (1) การลงทุนที่ชาวต่างชาติถือหุ้น 100 เปอร์เซ็นต์ (2) การร่วมทุน ซึ่งแบ่งเป็น การร่วมทุนกับรัฐบาลพม่า

30 ยุทธวิธี กัมพูชา-มาเลเซีย ใน AEC จาก <http://www.thai-aec.com/771>.



โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถเจรจาขอร่วมลงทุนได้มากกว่าร้อยละ 35 ของมูลค่าเงินลงทุนรวม และการร่วมทุนกับเอกชนพม่า ซึ่งนักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนในสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 35 โดยเป็นการลงทุนในธุรกิจโรงแรม อสังหาริมทรัพย์ และด้านการสำรวจและขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติ แต่พม่ายังมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎระเบียบและนโยบายที่

พม่า มีอุดมการณ์แบบเผด็จการทหาร ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่ถือว่าการปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยม โดยเชื่อว่าทหารสามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้ การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประเทศว่าทหารคือ ผู้ที่สามารถรักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศ สามารถปกครองประเทศได้เช่นเดียวกับรัฐบาลพลเรือน ซึ่งอุดมการณ์แบบเผด็จการทหารของพม่านั้น ถือได้ว่าทหารมีอำนาจอย่างสมบูรณ์ทางการเมืองการปกครอง ในฐานะที่รัฐบาลทหารพม่ามีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย รัฐบาลทหารพม่าได้เปลี่ยนชื่อเป็น SPDC หรือ สภาสันติภาพแห่งรัฐ เพื่อนำพม่าเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ เมื่อรัฐบาลทหารพม่าเห็นว่าต้องเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนพม่าด้วยการเลือกตั้งเพื่อที่จะทำให้ประชาคมโลกยอมรับการปกครองของรัฐบาลทหารมากยิ่งขึ้น การเปิดรับพลังทางเศรษฐกิจและทางสังคมที่ทำให้พม่าก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลง แม้ว่าการเมืองของพม่าจะล้มลุกคลุกคลานและถูกต่อต้านจะภายนอกมาโดยตลอด แต่รัฐบาลได้แสดงจุดยืนว่าจะบริหารประเทศที่จะนำสันติภาพและการพัฒนามาสู่สังคมพม่าได้

เวียดนาม มีนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ หลังจากที่มีการใช้นโยบายปฏิรูปที่เรียกว่า “Doi Moi” ถึงแม้ว่าเวียดนามจะมีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งแตกต่างจากประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ที่เป็นประชาธิปไตย หลังจากที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในค.ศ.1995 ถือเป็นประเทศแรกในกลุ่ม CLMV ทำให้เวียดนามต้องการลดความตึงเครียดกับอาเซียนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อขจัดอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ เมื่อเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนกลับทำให้มูลค่าการลงทุนจากอาเซียนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเฉพาะ

ช่วง ค.ศ.2008-2009 เงินลงทุนจากอาเซียนเพิ่มขึ้นจาก 11 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 46.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ เวียดนามเป็นประเทศใหญ่อันดับที่สามในอาเซียน คือ มีประชากรกว่า 90 ล้านคน รองจากอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งประชากรของเวียดนามส่วนใหญ่ได้กลายเป็นแรงงานที่มีฝีมือของอาเซียน การประเมินความพร้อมในการเข้าสู่ AEC พบว่า เวียดนามมีความพร้อมมากที่สุดในบรรดาประเทศสมาชิกทั้งหลาย คือ มีความพร้อมถึงร้อยละ 85³¹ และใน ค.ศ. 2015 ได้มีเป้าหมายการเปิดเสรีการลงทุนและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่กลุ่มประเทศ CLMV การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำลังจะมาถึง จะช่วยให้มีความสำคัญกับการลดช่องว่างของการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกอาเซียนเก่าทั้ง 6 ประเทศ และสมาชิกอาเซียนใหม่ หรือกลุ่มประเทศ CLMV ได้ ผ่านความร่วมมือภายใต้โครงการแผนงานกรอบความร่วมมือเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI)³²

บทสรุป

การศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองกับการพัฒนาเศรษฐกิจกลุ่มประเทศ CLMV กับการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือ การศึกษาถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ทำให้เข้าใจถึงที่มาของอุดมการณ์ที่มีความแตกต่างกัน กันพม่ามีอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยมกลไกตลาด ลาวมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม พม่ามีอุดมการณ์แบบเผด็จการทหารมีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกลไกตลาด และเวียดนามมีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ซึ่งแต่ละอุดมการณ์ได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมือง เมื่ออุดมการณ์ต้องเผชิญปัญหา โดยมี

31 ชีระ นุชเปี่ยม ศูนย์เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (มดชน) <http://www.thai-aec.com/478#ixzz3TXBvSc9p>

32 รายงานการศึกษาโอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย <http://www.led.go.th/asean/pdf/5/5-7.pdf>



สาเหตุหลัก คือ ความด้อยพัฒนาและการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดทำให้ประเทศต่าง ๆ นำบทเรียนที่เคยล้มเหลวมาใช้ในการกำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมาย คือ การพัฒนาประเทศเพื่อให้หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนา เช่น กัมพูชาได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม³³ ลาวได้ใช้นโยบายจินตนาการใหม่ พม่าได้กำหนดนโยบายเปิดประเทศ และเวียดนามใช้นโยบายปฏิรูป Doi Moi โดยที่ประเทศต่างๆ ได้ใช้อุดมการณ์เป็นตัวขับเคลื่อนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยนำเอาศักยภาพที่มีอยู่ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขตที่สามารถเชื่อมโยงประเทศทั้งภายในภูมิภาคและนอกภูมิภาค ศักยภาพด้านลงทุน และศักยภาพด้านตลาด กลุ่มประเทศ CLMV อย่างพม่า เวียดนาม มีแรงงานราคาถูกเป็นจำนวนมาก และกำลังจะกลายเป็นตลาดที่สำคัญ³⁴ อีกทั้งจุดแข็งของประเทศเหล่านี้คือการมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมาตรการจากรัฐบาลของประเทศต่างๆ ทำให้กลุ่มประเทศ CLMV สามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือกับประเทศทั้งภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กำลังจะเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ถึงแม้ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของทั้ง 4 ประเทศนี้มีความหลากหลายและแตกต่างไปจากสมาชิกอื่นๆ ของอาเซียน อย่างอุดมการณ์ของเวียดนาม ลาวที่มีอุดมการณ์แบบสังคมนิยม และพม่าเป็นเผด็จการทหาร ส่วนในระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนเก่าและกลุ่มประเทศ CLMV ก็ตาม และ อาจจะกลายเป็นอุปสรรคสำหรับการรวมตัวภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้ทำให้เส้นแบ่งทางอุดมการณ์ค่อยๆ จางหายไป แต่การบูรณาการทางเศรษฐกิจร่วมกันกับประเทศสมาชิกอาเซียนเก่าและกลุ่มประเทศ CLMV ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีความใกล้ชิดและแนบแน่นมากยิ่งขึ้น

33 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, “ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม...แนวทางสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชา (2006)”, จาก http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/6577.pdf.

34 ผู้จัดการออนไลน์, “ซีกกลุ่มประเทศ CLMV น่าลงทุน เผยกัมพูชาเนื้อหอมสุด”, สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://www.manager.co.th/BizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000151679>.



บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ, “กรอบความร่วมมือ : องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)”, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557 จาก <http://www.mfa.go.th/main/th/world/WTO.html>.
- กระทรวงการต่างประเทศ, “ข้อมูลด้านพลังงานของประเทศลาว”, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557 จาก www.mfa.go.th/business/.../news-document-2145.doc.
- กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ, “ท่าทีของรัฐบาลสหรัฐฯ ต่อการเลือกตั้งในพม่าและการปล่อยตัวนางองซาน ซูจี”, สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม ค.ศ. 2014 จาก http://aspa.mfa.go.th/aspa/en/today_focus/detail.php?ID=490.
- “กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย”, สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://daweidevelopment.com/index.php/th/why-invest-in-dawei/dsez-law>.
- โกสุมภ์ สายจันทร์, “พม่าในความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ”, เชียงใหม่: 2006.
- เขียน ธีระวิทย์, สุนัย ผาสุข, “กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมืองและการต่างประเทศ”, สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2000.
- คักเวียน, “เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร”, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, หน้า 211.
- ศรีประภา เพชรหมี่ศรี, “การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม”, บทความใน สีดา สอนศรี, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมืองการปกครองหลังสิ้นสุดสงครามเย็น, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2003.



จรรยา สุภาพ, สมพงษ์ เกษมสิน, “ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ”, กรุงเทพฯ: 2520.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, “พม่าประวัติศาสตร์และการเมือง”, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, กรุงเทพฯ: 2544.

ธนาสุภี สตะเวทิน, “CLMV ในอาเซียน”, *วารสารกระแสอาณานิคม* ปีที่ 9 ฉบับที่ 100 เมษายน 2012 ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ.

ธีรภัทร เจริญสุข, “เหมือนแร่ในลาว: ทางสองแพร่งระหว่างความมั่งคั่งกับสิ่งแวดล้อม”, ประชาไท, สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://prachatai.com/journal/2012/10/42953>.

ธีระ นุชเปี่ยม ศูนย์เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (มดข) <http://www.thai-aec.com/478#ixzz3TXBvSc9p>

ธัญทิพย์ ศรีพนา, “เวียดนาม : การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ค.ศ.1997-2006 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ”, สีดา สอนศรี (บรรณาธิการ) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, “ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม... แนวทางสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชา (2006)”, จาก <=> http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/6577.pdf.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, “สรุปภาวะเศรษฐกิจเวียดนามปี 2555 และแนวโน้มปี 2556”, สืบค้นเมื่อ 21 มี.ค. 2014 จาก <http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/AsianEconomies/Vietnam>.

นภดล ขาดประเสริฐ, “เจ้าโนโรดม สีหนุ กับนโยบายความเป็นกลางของกัมพูชา”, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ : 2540.

ประชาชาติธุรกิจ, “ลงทุนในเวียดนามไม่ยาก หากรู้จักและเข้าถึง”, สืบค้นเมื่อ 2



กันยายน 2557 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1408153947

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, “โอกาสเชื่อมโยงมิตรประเทศ CLMV...ไทยควรเร่งเดินยุทธศาสตร์

Thailand Plus 4”, ฉบับวันที่ 27 มีนาคม 2556 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1364379996.

โพสต์ทูเดย์, “พม่าดาวเด่นของอาเซียน”, สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2557 จาก <http://www.posttoday.com>.

พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์, “การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองพม่า: โครงการวิจัยชุด การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”, สีดา สอนศรี (บรรณาธิการ) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ 1999 หน้า 15-36.

ผู้จัดการออนไลน์, “ซีกกลุ่มประเทศ CLMV นำลงทุน เผยกัมพูชาเนื้อหอมสุด”, สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2557 จาก <http://www.manager.co.th/IBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000151679>.

รายงานการศึกษาโอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย <http://www.led.go.th/asean/pdf/5/5-7.pdf>

วัชรินทร์ ยงศิริ, “วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของฮุน เซน : ในวันเวลาที่ผันเปลี่ยน”, กรุงเทพฯ: ศรีบุรณคอมพิวเตอร์การพิมพ์ 2548.

สีดา สอนศรี, “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ (1997-2006)”, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2009.

สำนักงานยุทธศาสตร์และการบูรณาการสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, “การทบทวนนโยบายการค้าของกัมพูชา”, (2012) สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557. จาก http://www.dtn.go.th/filesupload/Cambodia_trade_policy.pdf.



สุปราณี คณิรันดรสุข, “ลาว Land Link จินตนาการใหม่”, ผู้จัดการ 2012, หน้า 22.

Carlyle A. Thayer, “Laos in 2002: Regime Maintaining Through Political Stability”, Asian Survey, 431: pp. 120-126.

Hun Sen, “*The Future of Cambodia in ASEAN, in Cambodia’s Future in ASEAN: Dynamo or Dynamite?* Eds. Kao Kin Houn and Jeffrey A. Kapan (Cambodian Institute for Cooperation and Peace, 1998), p. 213.

“The tenth National Party Congress and awareness of the path towards socialism in Vietnam”, 3 July 2006, <=> http://www.nhandan.com.vn/english/news/030706/domestic_tenth.htm.



ผู้บริหารกับความรับผิดชอบต่อสังคม Executive and Corporate Social Responsibility

ดุษฎี วรรณดุษฎี¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของมิลตัน ฟรีดแมนที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจของมโนทัศน์ดังกล่าว โดยบทความได้แบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน คือ (1) ฟรีดแมนกับทุนนิยมเสรี ที่แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญต่อเสรีภาพทางเศรษฐกิจก่อนการเมืองนั้น ส่งผลดีต่อสังคมโดยเฉพาะตลาดเสรี (2) ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจนั้น ก็เป็นไปเพื่อการเพิ่มผลกำไรต่อผู้ถือหุ้น และ (3) นำประเด็นจากข้อที่ 1 และ 2 มาสร้างข้อถกอภิปรายปลายเปิด ที่ว่า ผู้บริหารจะสามารถมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างไร

คำสำคัญ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และ ผู้มีส่วนได้เสีย

¹ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา